

วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย
สลา คุณวุฒิ

Analysis of the Concepts and the Arts of Language Usage in
Thai Folk Songs Composed by Sala Khunnawudh

พรทิพย์ ฉายกั^{1*} และ จันทนา แก้ววิเชียร²
Pornthip Chaikae^{1*} and Chantana kaeowichian²
^{1*,2}ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุโขทัย
*E-mail : Teacher.p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดยสลา คุณวุฒิ จำนวน 57 เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่แต่งขึ้น ระหว่างปี พ.ศ.2541-2553

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดที่พบมากที่สุดคือ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษา พบว่ามีการใช้ศิลปะแบบการเล่นคำในวรรณกรรมเพลงมากที่สุด รองลงมาคือการซ้ำความ การซ้ำคำ และการหลกคำ ตามลำดับ

ส่วนศิลปะการใช้ภาพพจน์ พบว่ามีการใช้อุปมาอุปไมย มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นามนัย อุปลักษณ์ บุคคลิษฐาน ปฏิพจน์และอติพจน์ตามลำดับ

คำสำคัญ : แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษา วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง

Abstract

The study aimed to analyze the concepts and the arts of Language usage in Thai folk songs composed by Sala Khunnawudh totally 57 songs during 1998-2010 were studied

Result of the study suggested that the most-used concepts were about love, nature and beliefs respectively. For the art of language usage, playing with words appeared to be mostly used followed by message repeating, word repetition and word variations. For the figures of speech, analogy were found mostly used followed by simile metonymy, metaphor, personification, rhetorical question and hyperbole respectively.

Keywords : Concepts and Arts of Language Usage, Folk Songs

บทนำ

บทเพลงเป็นผลงานทางด้านศิลปะ มีภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร มีเนื้อหาเหมือนวรรณกรรมทั่วไป แต่มีดนตรีเป็นส่วนประกอบ สามารถเข้าถึงผู้ฟังทุกเพศ ทุกวัยและเกิดความประทับใจในเวลาอันรวดเร็ว บทเพลงนั้นนับได้ว่าถือกำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับสังคมมนุษย์ เป็นวรรณกรรมที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งมีวิถีทางมาจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นสื่อ บทเพลงมักกล่าวถึงเรื่องราวในชีวิตผสมผสานกับจินตนาการของผู้ประพันธ์ โดยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอารมณ์ ตลอดจนสภาพสังคมในยุคนั้นๆ สามารถสร้างอารมณ์สะท้อนใจ อารมณ์เศร้า รัก ผิดหวัง สนุกสนาน ตลกขบขัน หรือปลุกสำนึก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชั้นเชิงการประพันธ์ ตลอดจนอารมณ์ร่วมรับรู้ของผู้ฟัง จึงนับได้ว่า เพลงมีคุณค่าต่อสังคมที่มีทั้งความเหมือนและความต่างจากวรรณกรรมชนิดอื่นๆ

นับวันวรรณกรรมเพลงก็ยิ่งจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้แต่งได้พยายามหนีภัยปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกระดับในสังคม มาแต่งไว้ในเนื้อเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ บุญยงค์ เกศเทศ (2525:47) กล่าวว่า วรรณกรรมเพลง เป็นวรรณกรรมที่มีสาระประเภทหนึ่งของวรรณกรรมไทย เพราะเพลงเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น โดยไม่ต้องอ่านเพียงฟังก็ให้ความสะท้อนอารมณ์ได้นับวันวรรณกรรมเพลงก็ยิ่งมีบทบาทมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้แต่งพยายามหนีภัยปัญหาความเป็นอยู่ของคนทุกระดับ ทั้งที่เป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การประกอบอาชีพ ออกมาตีแผ่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังจดจำได้ง่าย อาจเป็นเพราะเสียงดนตรี 18 ประกอบให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน กล่าวได้ว่า วรรณกรรมเพลง ทั้งเพลงลูกทุ่ง ไทยสากลไทยเดิม ไทยท้องถิ่น กำลังได้รับความนิยม และมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งปราณี วงษ์เทศ (2525:32) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า เพลงเปรียบเสมือนเครื่องมือบันทึกประวัติศาสตร์ สามารถสะท้อนภาพสังคมได้เช่นเดียวกับวรรณกรรมประเภทอื่น การศึกษาเนื้อหาของเพลงจะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งได้ทราบแนวความคิด และจินตนาการของผู้ประพันธ์อีกด้วย เนื่องจากในเนื้อเพลงมักมีเนื้อหาที่แสดงถึงค่านิยมที่คนแสดงออกในชีวิตประจำวันและเพลงลูกทุ่งถือว่าเป็นผู้ที่บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมได้รวดเร็ว ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2534:24) มีพระราชดำรัสไว้ว่า

...เนื้อเพลงลูกทุ่งมักจะสะท้อนภาพชีวิตจริงของคนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติการเกิดสงคราม ปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองได้เป็นอย่างดี ใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจและจำง่าย ฟังแล้วไม่ต้องแปลความหมาย เหนือไปกว่านั้นเพลงลูกทุ่งยังสรรหาคำที่กระทบ กระเทียบเปรียบเปรย มีสำนวนกระแฉะกระแฉ่นเจ็บๆ คันๆ มาเสนอได้หลายรูปแบบ เรียกได้ว่าเข้าถึงใจคนฟังได้ในเวลาอันรวดเร็ว คุณสมบัติในข้อที่ว่าบันทึกเหตุการณ์ได้ดีนี้เองเป็นคุณสมบัติพิเศษที่เพลงชนิดอื่นทำได้ไม่ดีและมีความหลากหลายเท่าเทียมกับเพลง ลูกทุ่ง...

ในปัจจุบันนี้เพลงที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังมากๆ คือ เพลงไทยลูกทุ่ง ซึ่งการที่เพลงจะได้รับความนิยมจากประชาชนได้นั้นต้องประกอบไปด้วยนักประพันธ์เพลง ประพันธ์ทำนอง และนักร้อง บุคคลทั้งสามนี้มีความสำคัญไม่ได้ยิ่งหย่อนกว่ากัน ถ้ากล่าวถึงนักประพันธ์เพลงที่สามารถประพันธ์เพลงแล้วให้นักกร้องขับร้องจนได้รับความนิยมอย่างสูงสุดจากผู้ฟัง คือครูสลา คุณวุฒิ ด้วยวิธีการใช้แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายใช้เรื่องที่เป็นที่สนใจของสังคมมาแต่งทำให้ชูเกียรติ ฉาโธสงและคณะ (2550 : 69-70) นำประวัติครูสลา มาเรียบเรียงไว้ในหนังสือเพลงชีวิต ศิลปินครูบ้านป่า ความตอนหนึ่งว่า “ขึ้นต้นต้องโดนใจเนื้อในต้องคมชัด” ขยายความได้ว่า

1. ขึ้นต้นโดนใจ ซึ่งอาจโดนใจผู้ฟังด้วยคำร้องหรือประโยคเด็ดๆ แต่หากหาประโยคเด็ดๆ นำหน้าไม่ได้ก็ต้องเอาทำนองขึ้นมามีเนื้อร้องให้ไปด้วยกัน ซึ่งจะทำให้คนฟังสนใจตั้งแต่เริ่มแรก

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

2. เนื้อในต้องคมชัด คือการเดินเรื่องให้คนฟังเห็นภาพ หรืออย่างที่เราเรียกว่าให้ “กลืน” ของเพลง เพื่อให้คนฟังจินตนาการได้ว่าเพลงกำลังพูดถึงอะไรอยู่ อาทิ ถ้าเป็นเรื่องชนบทก็ต้องมีฉากเถียงนา ฟุ้งข้าว หรือถ้าเป็นเรื่องไอ้หนุ่มจีบสาวห่าง ก็ต้องมีฉากบันไดเลื่อน หรืออะไรที่อยู่ในห้างสรรพสินค้า นั้น ถ้อยความเหล่านี้ต้องไหลออกมาเพื่อให้คนฟังนึกภาพออก

3. ประหยัดคำไม่วกวน หมายถึง ตัดคำฟุ่มเฟือยออก อาทิ ถ้อยคำที่ใช้แทนตัวผู้หญิงอย่าง เนื้อเย็น เนื้อทอง ทรามวัย ที่มักหยิบมาใช้อย่างเกินความพอดี หรือคำที่มีความหมายเดียวกัน แต่ใช้ติดต่อกันไปเลย อย่าง ระทมทุกซอก ซึ่งทำให้เปลืองเนื้อที่โดยเปล่าประโยชน์

4. ทำให้คนฟังนึกว่าเป็นเพลงของเขา หมายถึง ทำให้คนฟังรู้สึกว่าเป็นเพลงที่แต่งขึ้นแทนตัวเขาได้ วิธีการตรงนี้ใช้เป็นเพลงสนทนาอย่างน้องกับพี่ ฉันทกับเธอ หรือข้ากับเอ็ง แทนที่จะใช้การเล่าเรื่องเพียงอย่างเดียว

5. จบเรื่องราวประทับใจ การจบคือการสรุป ทั้งนี้ อาจสรุปเป็นคำตอบที่ชัดเจน หรือหากตอบไม่ได้ก็ต้องทิ้งคำถามเอาไว้

จากข้างต้นการแต่งเพลงของครูสลา คุณวุฒิ ที่ได้ใช้แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในการแต่งเพลงมี 5 ข้อ ด้วยเหตุนี้ ทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจต้องการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดยสลา คุณวุฒิ สำหรับในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จะทำให้ทราบแนวคิดที่เกี่ยวกับความรักแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ ศิลปะการใช้ คำและศิลปะการใช้ภาพพจน์ในการแต่งเพลงเป็นอย่างไร จึงทำให้บทเพลงที่แต่งอยู่ได้รับความนิยมจากประชาชน จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการแต่งเพลงให้กับผู้ที่สนใจต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล
  - 1.1 รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับประวัติครูสลา คุณวุฒิ
  - 1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลูกทุ่งที่ แต่งโดย สลา คุณวุฒิ
  - 1.3 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการใช้ภาษา
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.1 วิเคราะห์ครั้งละ 1 บทเพลง
  - 2.2 วิเคราะห์แนวคิด
    - 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก
    - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ
    - 2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ
  - 2.3 การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษา ดังนี้
    - 2.3.1 ศิลปะการใช้คำ
    - 2.3.2 ศิลปะการใช้ภาพพจน์
3. ขั้นตอนสรุป
  - 3.1 สรุปผลและอภิปรายผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในบทเพลงดังกล่าวมีประเด็นที่ได้ทำการวิเคราะห์ 2 ประเด็น คือ แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษา ซึ่งศิลปะการใช้ภาษาแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ ศิลปะการใช้คำ ประกอบด้วย การเล่นคำ ได้แก่ ซ้ำคำ ซ้ำความ หลากคำ ศิลปะการใช้ภาพพจน์ ประกอบด้วย อมาอุปไมย อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน นามนัย อติพจน์ ปฏิพจน์

1. การวิเคราะห์แนวคิด ผู้วิจัยพบแนวคิดที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งซึ่งแต่งโดย สลา คุณวุฒิมี 3 แนวคิด โดยเรียงตามลำดับที่พบมากที่สุดไปหาลำดับที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ และแนวความคิดเกี่ยวกับความเชื่อ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก จากการวิเคราะห์พบจำนวน 30 เพลง พบแนวคิดเกี่ยวกับความรักในแง่มุมต่าง ๆ 2 ด้าน โดยเรียงตามลำดับที่พบมากที่สุดไปลำดับที่พบน้อยที่สุด ได้แก่

1.1.1 ความรักของแม่ พบได้จากบทเพลง 12 เพลง ประกอบด้วยความรักที่มีต่อลูก จำนวน 3 เพลง ปรากฏในเพลง ไหมแท้ที่แม่ทอ แต่แม่ อุ่นรักจากตักแม่ และความรักของลูกที่ต้องการทดแทนบุญคุณของแม่ ปรากฏในเพลง 9 เพลง สมมติว่ากลับบ้าน เขียนฝันไว้ข้างฝา วันว่างที่ตั้งใจ หยาดเหงื่อเพื่อแม่ จองตัก ล้วงหน้า ต้นทุนแรงใจ ดอกไม้วันแม่ ความฝันของแม่ เพื่อแม่แพ้ไม่ได้ เช่น แต่แม่ กล่าวถึง ความรักของแม่ มีแต่ความหวังดีให้ลูก และคอยปกป้องอันตราย และความรักของแม่เป็นความรักบริสุทธิ์ไม่ต้องการสิ่งตอบแทน ไหมแท้ที่แม่ทอ กล่าวถึงความรักของแม่ เปรียบเส้นไหมคือ สายใยแห่งความรักความผูกพันที่เชื่อมโยงแม่กับลูก หยาดเหงื่อเพื่อแม่ กล่าวถึง ลูกที่กตัญญูรู้คุณต่อแม่ ยอมทำงานหนัก เหนื่อยเพื่อให้แม่สบาย ดอกไม้วันแม่ กล่าวถึง คำสอนของแม่ คือ คำว่าทำดี ชยัน อดทน ซึ่งเป็นพรอันประเสริฐที่ลูกๆ ใช้นามาคຸ້ມกันภัย

1.1.2 ความรักของหนุ่มสาว พบในบทเพลง 18 เพลง ประกอบด้วยความรักที่สมหวังจำนวน 10 เพลง ปรากฏในเพลง ชายแรงแต่องานเหน้อยไหมคนดี ขอคนรู้ใจ แรงใจรายวัน นักสู้ ม. 3 เพื่อรักเพื่อเรา เหนื่อยจึงอยากฟังเสียง คนเหงาที่เข้าใจเธอ ปริญญาใจได้ฟ้าตะวันเดียวกัน และความรักที่ไม่สมหวังจำนวน 8 เพลง น้ำตา ผ้าเหล้า ตีตรา หัวใจ รองเท้าหน้าห้อง ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ติด ร วิชาลิ้ม กระทั่งหลงทาง ใจสารภาพ อยากเด็ดดอกฟ้า เช่น เหนื่อยไหมคนดี กล่าวถึง ความรักที่สมหวัง สวยงามคอยเป็นกำลังใจให้กัน ในยามที่ลำบาก ก็มีคนรักคอยเคียงข้างต่อสู้กันมาขอแค่คนรู้ใจกล่าวถึง ความสุขคือการได้กลับบ้านมีคนคอยดูแลเอาใจใส่ ทำให้บ้านสดใส น่าอยู่ยิ่งขึ้นไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ กล่าวถึง ความรักแบบไม่สมหวังต้องหลบซ่อนที่ไม่สามารถเปิดเผยให้ผู้อื่นรับทราบได้

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ พบได้จากบทเพลง จำนวน 3 เพลง ปรากฏในเพลง ตะวันขึ้นที่โขงเจียม วอนลมเกี่ยวใจ ริมฝั่งมูล มุ่งความเพลิดเพลิน เช่น ตะวันขึ้นที่โขงเจียมกล่าวถึง ความงามของแสงพระอาทิตย์ที่กำลังขึ้นในตอนเช้าริมฝั่งแม่น้ำโขง วอนลมเกี่ยวใจกล่าวถึง ธรรมชาติท้องทุ่งที่มีลมพัดผ่านมาแผ่ว ๆ คิดถึงความรัก คำสัญญา ที่เคยให้ไว้แก่กัน ริมฝั่งมูลกล่าวถึง สายน้ำของแม่น้ำมูลไหลเหมือนแม่น้ำที่มาจากแดนสวรรค์

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อพบได้จากบทเพลง จำนวน 2 บทเพลง ประกอบด้วย ความเชื่อเรื่องบาป ปรากฏในเพลง ทำบาป บ่ลง กล่าวถึง ความเชื่อ บาปกรรม คือการไม่ทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม ที่จะทำให้อื่นเป็นทุกข์ เพราะการกระทำของตนความเชื่อเรื่องโชคกลางปรากฏในเพลงกระซิบหลงทาง กล่าวถึง ความเชื่อเรื่องโชคกลาง เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้เพียงว่าเหตุการณ์ในเวลานั้นพาไป

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

2. การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษา แบ่งการศึกษาวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.1 ศิลปะการใช้คำ จากการศึกษาพบการเล่นคำโดยเรียงลำดับที่พบมากที่สุดไปหาที่พบน้อยที่สุด ดังนี้

2.1.1 การซ้ำความ พบในบทเพลง 13 เพลง ปรากฏซ้ำความ 27 ข้อความดังนี้ เหนื่อยจึงอยากฟังเสียง ซ้ำความว่า โปรดรับไว้ในความคิดฮอด เคลียร์อ้อมกอดฮักเติมอุ่นไอรุณยามเหนื่อยจึงอยากฟังเสียงใจ เธอคือความหมายของใจฮู้บ กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง คนเหงาที่เข้าใจเธอซ้ำความว่าเป็นคนเหงาที่เข้าใจเธอกล่าวซ้ำ 2 ครั้ง เจ็บนี้ไม่มีวันจาง ซ้ำความว่าไม่ต้อง กล่าวซ้ำ 3 ครั้ง บกกล้าบอกครู ซ้ำความว่า อยากเป็น กล่าวซ้ำ 3 ครั้ง รอทำอย่างนั้นกับเธอ ซ้ำความว่า อย่างนั้นกับเธอ กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง เจ็บที่ต้องจ่าย ซ้ำความว่า อยู่ได้เพราะยอม ยอมได้เพราะรัก กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง นี้นางข้างซ้าย ซ้ำความว่า นี้นางข้างซ้ายจงไว้ด้วยแหวนสแตนเลสกล่าวซ้ำ 2 ครั้ง ปริญาใจ ซ้ำความว่าได้ฮักกับอ้ายเหมือนใจได้ปริญา กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง คึดฮอดกอดบ่ได้ ซ้ำความว่า คำถาม ฮุดฮอดฮือฮักคึดฮอดแต่กอดบ่ได้กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง ทำบาบปลง ซ้ำความว่า ทำบาบปลงกล่าวซ้ำ 2 ครั้ง ต้องมีสักวัน ซ้ำความว่า ต้องมีสักวัน จะเดินตามฝัน กล่าวซ้ำ 3 ครั้ง ขอโทษที่คิดถึง ซ้ำความว่า หากมีส่วนทำให้โกรธก็ขอโทษที่คิดถึง กล่าวซ้ำ 2 ครั้ง ขอขอบคุณเธอที่ให้อภัย ซ้ำความว่า ขอขอบคุณฟ้าที่ให้เจอ ขอขอบคุณเธอที่ให้อภัยกล่าวซ้ำ 2 ครั้ง

2.1.2 การซ้ำคำ พบในบทเพลง 10 เพลง ปรากฏซ้ำคำในลักษณะยมก 12 คำ เป็นการซ้ำความหมายของคำ การกระทำซ้ำๆ เช่น ง่ายง่าย ให้ความรู้สึกไม่ยาก เหนงเหงา ให้ความรู้สึกเศร้าสะเทือนใจแท้แท้ ให้ความรู้สึกชัดเจนมากขึ้น ดังเพลง ยาใจคนจน ความว่า อย่าเพิ่งด่วนลาเมื่อเจอปัญหาใดๆ แสดงว่ามีความอดทนกับปัญหาต่างๆ เพลงคึดฮอดกอดบ่ได้ ความว่า คำตอบง่าย ๆ ให้ความรู้สึกไม่ขัดเขิน เพลงยังคอยที่คอยเดิม ความว่า ห้องเช่าน้อยๆ ให้ความรู้สึกเป็นห้องน้อยห้องเดิมที่ใช่รอ เพลงซังคนซี้ตัว ความว่า เคียดหลายซังหลายแท้ๆ ให้ความรู้สึกไม่ชอบมาก เพลงนักร้อง ม.3 ความว่า เพลงอย่าลืมพี่ ม.3 จนๆ เน้นย้ำเรื่องความจน เพลงยามท้อขอโทรหา ความว่า ยืมเสียงใสๆ ลบเรื่องร้ายๆ ให้อใจลืมเหงา ให้ความรู้สึกที่เสียงสามารถทำให้คลายเรื่องทุกข์ เพลงคึดฮอดรอกอดแม่ ความว่า กอดแม่แฉงๆ กลิ่นหอมอื่นๆ ให้ความรู้สึกว่าการกอดแม่ กลิ่นกายแม่จะทำให้คลายความคิดถึง เพลงแทนความคิดถึง ความว่า เจอหน้าคนคล้ายๆ ในความรู้สึกคิดถึงทำให้พบใครก็คิดว่าใช่ เพลงอกหักจากคาเฟ่ ความว่า ด้วยใจเหงาๆ ให้ความรู้สึกเหงามาก และเพลงไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ความว่า ห่วงอยู่ไกลๆ ให้ความรู้สึกที่ห่วงที่ไม่ใช่ของเราไม่กล้าอยู่ใกล้

2.1.3 การหลากคำ พบในเพลง 2 เพลง ปรากฏการหลากคำ 2 คำ ดังนี้ ใจสารภาพ พบการหลากคำว่า ตาย สิ้นลม ในความหมายว่าเสียชีวิต ปริญาใจ พบการหลากคำว่า ชีวิต ชีวา ในความหมายว่า ชีวิต

2.2 การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาพพจน์ จากบทเพลงจำนวน 57 เพลง นั้นพบปรากฏการใช้ภาพพจน์ 32 แห่ง โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.2.1 อุปมาอุปไมย พบในบทเพลง 12 เพลง ปรากฏอุปมาอุปไมย 14 แห่ง ดังนี้ ปริญาใจ พบ 1 แห่ง ขอคนรู้ใจ พบ 1 แห่ง หน้าจอรอสาย พบ 2 แห่ง กระเป๋าแบนแฟนทิ้ง พบ 1 แห่ง คึดฮอดกอดบ่ได้ พบ 1 แห่ง ยังคอยที่คอยเดิม พบ 1 แห่ง กระทั่งหลงทาง พบ 1 แห่ง เจ็บที่ต้องจ่าย พบ 1 แห่ง ต้องมีสักวัน พบ 1 แห่ง ขอโทษที่คิดถึง พบ 1 แห่ง ใจสารภาพ พบ 2 แห่ง คนที่รอคอย พบ 1 แห่ง เช่น เพลง ใจสารภาพ แค่เพียง สมมติว่าหยุดคบกันใจฉัน ก็สั้นเหมือนคนเป็นไข่ ความว่า เพียง และเหมือนมาเปรียบเทียบกับ ความรักกับการสมมติในสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้น พลันมืออาการจะเป็นไข่ เพลง คนที่รอคอย “ตั้งคนคุ้นเคย ไข่เลยที่ใจเฝ้าคอยเธอเป็นเหมือนแสงหิ่งห้อย มาส่องใจที่เฉยเมย” ความว่าตั้ง มาเปรียบเทียบกับ ความรักที่ทำให้มีความสุขเมื่ออยู่ใกล้และเหมือนแสงที่ส่องสว่างเข้ามาในใจอันมืดมน

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

2.2.2 นามนัย พบในบทเพลง 10 เพลง ปรากฏนามนัย 14 แห่ง ดังนี้ เพลงเจ้านี่ไม่มีใจ ความว่า “ที่เดินแตกแถวแล้วมาเอ่ยคำขอโทษ” คำว่า แตกแถว หมายถึง แยกตัวออกจากพวกด้วยการกระทำหรือด้วยความคิดเพลงสัญญากับใจ ความว่า “ถ้าปากเหลือล้น อยู่ใต้ชายคาเมืองใหญ่ ... ตั้งนกไว้คอน บินร่อนในดงคอนกริต” คำว่า เมืองใหญ่ และ ดงคอนกริต หมายถึง กรุงเทพมหานคร เพลงคนที่รอคอย ความว่า “เธอเป็นเหมือนแสงหิ่งห้อย” คำว่า แสงของหิ่งห้อย หมายถึง แสงของแมลงปีกแข็งขนาดเล็กส่องแสงในเวลากลางคืน เพลงคนไกลเบอร์เก่า ความว่า “โทรหาคนที่อยู่บ้านเรา” คำว่า บ้านเรา หมายถึง จังหวัดบ้านเกิด หรืออีกนัยหนึ่งคือ ประเทศไทย เพลงปริญญาใจ ความว่า “บูชาายเป็นพ่อพระในใจ” คำว่า พระ หมายถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพลงทำบาปปลง ความว่า “ชาตินี้คงได้แค่เป็นผู้ทางใจ” คำว่า ผู้ หมายถึง บุคคลที่เป็นที่รักเพลงใจสารภาพ ความว่า “เพราะใจที่ทรمان คอยนานจะพาลสิ้นลม” คำว่า สิ้นลม หมายถึง เสียชีวิต หรือตายเพลงขอโทษที่คิดถึง ความว่า “หากรักน้อยลงนิดหนึ่ง แค่ถูกคิดถึงก็ซึ้ง” คำว่า ซึ้ง หมายถึง เกลียด ไม่ชอบ ไม่รัก เพลงรองเท้าหน้าห้อง ความว่า “ต้องลาห้องเช่าไม่ยากเข้าขวางทางสวรรค์.....แกะเงินกล่องเข้าห้องให้น้องลองชาย” คำว่า สวรรค์ หมายถึง โลกของเทวดา เมืองฟ้า คำว่า ลองชาย หมายถึง การกระทำในสิ่งที่สตรีโสทัดทั่วไปไม่ทำ เพลงอยากเด็ดดอกฟ้า ความว่า มองแค่ร่องเท้าก็รู้ว่าเราต่างกัน...อยากเด็ดดอกฟ้าลงมาแนบใจชาวดิน คำว่าเราต่างกัน หมายถึง ฐานะทางสังคมไม่ทัดเทียมกัน คำว่า ดอกฟ้า หมายถึง หญิงที่ถือว่า มีฐานะสูงศักดิ์กว่าชายที่หมายปอง คำว่า ชาวดิน หมายถึง ผู้ที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในบทเพลงจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร การกล่าวถึงโดยอ้อมทำให้เนื้อเพลงมีความโดดเด่นและแสดงความหมายอย่างชัดเจน

2.2.3 บุคลาธิษฐาน พบในเพลง 3 เพลง ปรากฏบุคลาธิษฐาน 3 แห่ง ดังนี้ เพลงกระเป่าแบนแพนทิง ความว่า “เหมือนเรือที่รอวันล่ม” เรือหมดกำลังอาการเหมือนจะหมดสติ ประหนึ่งว่าถูกพายุและกำลังจะล่ม เพลงเหนื่อยไหมคนดี ความว่า “คลื่นลมชีวิตกระหน่ำ” คลื่นลมที่ถาโถม เข้าหาชายฝั่งอย่างรุนแรง ประหนึ่งว่าชีวิตคงจะสู้ต่อไปไม่ไหวเพราะหมดพลังที่จะยืนหยัด เพลงนี้วนางข้างซ้าย ความว่า “สวมคอยแหวนเพชรปักเขตป้องกันหัวใจ” เขตคอยป้องกัน ไม่ให้ศัตรูมารุกรานเป็นการสร้างจินตนาการของสิ่งไม่มีชีวิตให้มีชีวิตเหมือนคนมีความรู้สึกเจ็บปวดเมื่อได้รับความสะเทือนใจและดีใจเมื่อสมหวัง และทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามความนั้นๆ

2.2.4 ปฏิพจน์ พบในเพลง 3 เพลง ปรากฏ ปฏิพจน์ 4 แห่ง ดังนี้ เพลงติด วิชาลิ้ม ความว่า “วิธีลิ้มเขาแต่เข้าโรงเรียนที่ไหน” คำว่า ที่ไหน หมายถึง สถานที่ที่ทำให้เขาได้คำตอบว่า เมื่อเรียนรักแล้วควรจะเรียนวิธีลิ้มด้วย เพลงน้ำตาผ้าเหล้า ความว่า “คะแนนสงสารน้อยหนึ่ง บมีไขใหม่” เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ถามแบบประชดประชันกับคนรัก เพลงรองเท้าหน้าห้อง ความว่า “หรือใครกันเล่าลิ้มรองเท้าไว้หน้าห้อง เธอแค่ดูเบอร์ก็รู้ว่าคนสวมหุ่นเท่าใด” คำว่า เท่าใด หมายถึง เป็นการใช้คำถามที่ถามตัวเอง ทั้งนี้การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพื่อยืนยันความหมายให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตามและ เน้นความสำคัญอยู่ที่คำถามนั้น

2.2.5 อุปลักษณ์ พบในเพลง 3 เพลง ปรากฏ อุปลักษณ์ 6 แห่ง ดังนี้ เพลงโทรหาแห่งเด้อ ความว่า “เบอร์เก่าเวลาเดิมช่วยเติมเสียง ให้ได้ยินเป็นวิตามินสร้างภูมิคุ้มกันความเหงา” เพลงปริญญาใจ ความว่า “ได้อีกกับอ้ายเหมือนใจได้ปริญญา” เพลงคำรักโหลๆ ความว่า “คำรักของพี่แจ่มง่ายเหมือนจ่ายนามบัตร” ทั้งนี้เพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจน ทำให้เพลงมีความไพเราะมากขึ้นจากถ้อยคำที่นำมาใช้

2.2.6 อติพจน์ พบในเพลง 1 เพลง ปรากฏอติพจน์ 2 แห่ง ดังนี้ ยังคอยที่ชอยเดิม “ห้องเช่าน้อยๆ ปากชอยมีร้านเซเว่น เลิกงานตอนเย็น ก่อนเคยเป็นเหมือนดั่งวิมาน” การกล่าวเกินจริงเพื่อเป็นการสนับสนุนเนื้อเพลงให้ปรากฏภาพที่ให้ผู้ฟังมีความรู้สึกว่าเป็นเช่นนั้นจริง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยในการวิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งซึ่งแต่งโดย สลา คุณวุฒิ พบว่า ทั้งแนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาทำให้บทเพลงมีเอกลักษณ์โดดเด่นจากผู้แต่งคนอื่นๆ ภาษาที่ใช้มีคุณค่าและลึกซึ้ง ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจและเป็นທີ່ประทับใจสำหรับผู้ฟังและผู้อ่าน

ด้านแนวคิด ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับรักมากที่สุด ในบทเพลงมีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก 2 ด้าน คือ ความรักของแม่ และความรักของหนุ่มสาว ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับความรักนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าใช้ความรักในทางสร้างสรรค์แล้วจะก่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม แต่ถ้าเป็นทุกข์นำพาความเศร้าหมองให้กับคนรอบข้างด้วย รองลงมาแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ มุ่งความเพลิดเพลิน ความงามของธรรมชาติท้องทุ่ง ที่นับวันจะหาชมได้ยาก กาญจนา วิद्याปกรณ (2534 : 68) กล่าวว่า สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ของสังคม ผู้แต่งจะแสดงทัศนะไปตามมุมมอง ตามประสบการณ์ของแต่ละคน อาจแสดงไว้โดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับ ปริมาภรณ์ ลิ้มเลิศเสถียร (2538) ศึกษาเรื่อง ร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เกี่ยวกับวจนลีลาเกี่ยวกับความคิดของกวี พบว่ามีแนวคิดที่สำคัญปรากฏอยู่หลายด้าน เช่น ความรัก ธรรมชาติ ศาสนา และสังคม และ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อซึ่งคนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อเรื่องบาป บุญคุณโทษ การทำดียอมได้ใครทำชั่วยอมได้รับผลกระทบตอบสนอง

ด้านศิลปะการใช้ภาษา ที่พบคือ ศิลปะการใช้คำพบการเล่นคำ และ ศิลปะการใช้ภาพพจน์ดังนี้

ด้านการเล่นคำ พบการซ้ำความ ซ้ำคำและหลากคำ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยจากการวิเคราะห์การเล่นคำทั้ง 3 ชนิดแล้ว ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าคำเหล่านี้ช่วยเน้นความหมายให้ชัดเจน มีถ้อยคำที่สละสลวย นอกจากนี้ยังแสดงถึงความสามารถของผู้ประพันธ์เพลงที่นำคำมาแต่ง สามารถทำให้คนฟังและคนอ่านเกิดความประทับใจและมีอารมณ์สะเทือนใจร่วม ดังที่ วันเนา ยูเต็น (2532:90) กล่าวว่า การเล่นคำซ้ำ เป็นการซ้ำเพื่อความหมาย มีความเข้มข้นขึ้น การเล่นคำซ้ำต่างวรรค คือ ต้องการย้ำความหมายให้หนักแน่น จริงจังขึ้นหรือชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของคำมากขึ้น และการเล่นคำซ้ำคำเดียวในวรรคเดียวกัน เป็นการซ้ำเพื่อความเสนาะของเสียงและสื่อความหมายเพื่อเน้นย้ำเรื่องราว สอดคล้องกับ วชิราภรณ์ พฤษสุกาญจน์ (2543) ศึกษาเรื่อง ลักษณะเด่นทางวรรณศิลป์ในรายยาวมหาเวสสันดรชาดกพบว่า การเล่นคำในเรื่องนี้ประกอบด้วย การเล่นคำโดยวิธีการซ้ำและการเล่นคำโดยวิธีการหลากคำ การเล่นคำโดยวิธีการซ้ำแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การซ้ำคำ การซ้ำกลุ่มคำ และการซ้ำข้อความจะช่วยเน้นความหมายของคำที่ซ้ำนั้นให้เด่นชัดขึ้น ส่วนการเล่นคำโดยวิธีการหลากคำ มีทั้งการหลากคำที่เป็นชื่อเรียกบุคคล สัตว์ สถานที่ การหลากคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการ และการหลากคำในการชมความงาม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสละสลวยในการใช้ถ้อยคำ และช่วยเสริมความหมายของคำให้เด่นชัดขึ้น

ด้านศิลปะการใช้ภาพพจน์ พบการใช้อุปมาอุปไมย นามนัย บุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ อุปลักษณ์ และ อติพจน์ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุด ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าการใช้ภาพพจน์แบบอุปมาอุปไมยมากที่สุดนั้นเพราะว่าทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจถ้อยคำที่ซึ้งง่าย เกิดจินตนาการ และมองเห็นภาพกระจ่างชัดขึ้น ก่อให้เกิดความไพเราะสร้างอารมณ์สะเทือนใจร่วมไปกับบทเพลง สอดคล้องกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2517 : 37) กล่าวว่า ภาพพจน์ คือ กลวิธีการพูดให้เห็นภาพ จะต้องใช้สำนวนโวหารและวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง มีวิธีการบอกเล่าอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ มัยลา ศรีโมรา (2540) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์บทเพลงของสง่า อารัมภีร์ พบว่า มีการใช้โวหารภาพพจน์ดังนี้ ใช้อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ ปฏิพจน์ และ สัทพจน์ ซึ่ง สง่า อารัมภีร์ ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ร้อยกรองบทเพลงด้วยการใช้ลีลาโวหารนั้นๆ เพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และความฝันต่างๆ ไปยังผู้ฟังหรือผู้อ่าน

สรุปและเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลจากงานวิจัยไปใช้

- แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดยสลา คุณวุฒิ มีแนวคิดที่เกี่ยวกับความรัก ธรรมชาติ ความเชื่อ ศิลปะการใช้คำ การใช้ภาพพจน์ ทำให้บทเพลงที่แต่ง โดยสลา คุณวุฒิ ได้รับความนิยมสูงสุดจากประชาชน ดังนั้นผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ควรพิจารณาความถูกต้อง ของแนวความคิดและศิลปะการใช้ภาษา ที่ผู้แต่งมุ่งแต่งเพื่อความบันเทิง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการสร้างคำของเพลงประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงปลุกใจ เพลงในวรรณคดี

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์สลา คุณวุฒิ ศิลปินผู้ประพันธ์เพลงที่อนุญาตให้ใช้บทเพลงนำมาวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ บริษัทแกรมมีโกลด์ที่เอื้อเฟื้อบทเพลง

ขอขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยเอก ดร.เทียนชัย ทองวิเศษศิลป์ เป็นที่ปรึกษา

ขอขอบพระคุณ สถาบันการพลศึกษาที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ประโยชน์และคุณค่าอันมีจากการวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณของบุคลากรบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2534). พระนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี ลูกทุ่งกับเพลงไทย ในกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย ภาค 2. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

กรมศิลปากร. (2530). อัครศิลปิน. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์.

กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2542). แนวทางการวิจัยวรรณคดี. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

_____. (2534). หลักเบื้องต้นในการศึกษาเรื่องสั้นและนวนิยาย. ภาควิชาภาษาไทยและ

ภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กำชัย ทองหล่อ. (2542). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2546). วรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.

เกษม ขนากแก้ว. (2540). การใช้ภาษาไทย 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ขวัญยืน ศรีเถื่อนและคณะ. (2547). วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบทเพลงที่ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร.

ปริญญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จำนง ทองประเสริฐ. (2546). ภาษาไทย 5 นาที เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงแก้ว.

ชวน เพชรแก้ว. (2544). การศึกษาวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

- ชัตสุณี สินธุสิงห์. (2532). **วรรณคดีทัศนาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูเกียรติ ฉาไธสงและคณะ. (2550). **ศิลปินครบ้านป่า สลา คุณวุฒิ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มังกร.
- ธารทิพย์ สิทธิเชนทร์. (2539). **วรรณกรรมเพลงของชาติ อินทรวิจิตร : การศึกษาวิเคราะห์**.
ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย. (2542). **การใช้ภาษาไทย 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2525). **วรรณกรรมวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2530). **ตลอดวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : พริ้งดั่งเจ้าสัว.
- _____. (2534). **ภาษาวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- เบญจวรรณ สุขวัฒน์. (2545). **ร้อยกรองของแรคำ ประโยคคำ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**.
ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ปรมาภรณ์ ลิ้มปีเลิศเสถียร. (2539). **ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วิจารณ์เกี่ยวกับความคิดของกวี**.
วิทยานิพนธ์, อม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศรี สีอำไพ. (2531). **การเขียนแบบสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปราณี พรหมจรรย์. (2531). **วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร. จันทะพิมทะ**. วิทยานิพนธ์, ศศม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2525). **พื้นบ้านพื้นเมือง**. กรุงเทพฯ. เจ้าพระยา.
- ปรารธนา บัวเขย. (2537). **วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมของประภัสสรเสวีกุล**.
วิทยานิพนธ์, ศศม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). **ภาษาวรรณา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่างจำกัด.
- _____. (2540). **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่างจำกัด.
- เพ็ญพักตร์ สูงสุมาลัย. (2544). **การวิเคราะห์บทร้อยกรองของไพโรรินทร์ ขาวงาม**. ปริญญาานิพนธ์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาสาร ภัคดีนอก,พระ. (2543). **วิเคราะห์กวีนิพนธ์ของไพโรรินทร์ ขาวงาม**. วิทยานิพนธ์, ศศม. พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มัยลา ศรีโมรา. (2540). **การวิเคราะห์บทเพลงของสง่า อารัมภีร์**. ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวพาส์ (ประทีปปะเสน) ชัยศิลป์วัฒนา. (2544). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชธิดา พลฤกษ์รัตน์. (2540). **โวหารรักในเพลงกล่อมเด็กที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราช**.
วิทยานิพนธ์, กศ.ม. มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2540.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- วชิราภรณ์ พลฤกษ์สุกาญจน์. (2543). **ลักษณะเด่นทางวรรณกรรมศิลป์ในรายยาวมหาเวสสันดร**.
วิทยานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารภรณ์ บำรุงกุล. (2537). **ร้อยกรอง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561

- วัชรภรณ์ อัจฉาภรณ์. (2535). การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์.
วิทยานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเนาวิ ยูเด็น. (2530). **วรรณคดีเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2531). **การเขียนในงานส่งเสริม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สถาบันเทคโนโลยีเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่.
- วิภา กงกะนันท์. (2533). **วรรณคดีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- วีรวรรณ คลังกรณ์. (2541). **เพลงลูกทุ่งของชายเมืองสิงห์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**.
ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2534). **การอ่านทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2537). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจริต เพียรชอบ. (2539). **ศิลปะการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2544). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สุปาณี พัดทอง. (2544). **ศิลปะการประพันธ์ภาษาไทย : ร้อยกรอง**. โครงการตำรามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุমানราชชน,พระยา. (2544). **การศึกษาวรรณคดีไทยในแง่วรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.
- อรพินทร์ บำรุงเมือง. (2544). **วิเคราะห์สุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรองของแรคำ ประโยคคำ**.
ปริญญาานิพนธ์, กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อรรชธร ประยูรวงศ์. (2543). **ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อความกับการใช้โวหารจากบทร้อยกรองราช
สดุดี สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี**. ปริญญาานิพนธ์, กศ.ม. สงขลา:มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อรินยา บุญรัตน์พันธุ์. (2541). **การวิเคราะห์เพลงประกอบโทรทัศน์**. ปริญญาานิพนธ์.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุปทิศศิลปสาร, พระยา. (2545). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด.